

Pertussis - Dávivý (černý) kašel

MUDr. František BEŇA

Původce - agens

- ***Bordetella pertussis*, kokobacil**
- citlivý na sluneční záření, teplo, vyschnutí a běžné dezinfekční prostředky.
- Výskyt ve čtyřech antigenních variantách:
 - typ 1,
 - typ 1,2,
 - typ 1,3,
 - typ 1,2,3.

Klinický obraz

- ***akutní respirační onemocnění probíhající ve třech stadiích:***
 - **Katarální stadium** - suchý dráždivý kašel postupně progredující (1-2 týdny).
 - **Paroxysmální stadium** - záchvatovitý kašel se sérií krátkých expirací zakončený kokrhavým zájímavým inspiřiem. Končí obvykle expektorací hľenu, často zvracením (1-2 měsíce i déle). Častá komplikace - pneumonie, nezřídka smrtelná.
 - **Třetí stadium** - záchvaty kašle pomalu ustávají, poměrně dlouhá - několikátýdenní rekonvalescence.

Klinický obraz

- V současné době probíhá většinou atypicky s mírnějším průběhem.
- Dlouhotrvající kašel u dětí a dospělých (podobný tzv. „kuřáckému kašli“) - indikace pro odběr materiálu na mikrobiologické vyšetření.
- Onemocnění starších dětí a dospělých je velmi závažné pro nejmenší, dosud neočkované nebo neúplně očkované děti.
- *syndrom dávivého kašle - možné etiolog. agens:*
 - ***B. parapertussis, Haemophilus influenzae, Mycobacterium tuberculosis, Mycoplasma pneumoniae, viry chřipky, parainfluenzy a adenoviry.***

Výskyt

- Očkování trivakcínou Di-Te-Pe v ČR od r.1958
- Konec 70. let - snížení incidence pertusse na minimum (nepodařilo se dosáhnout její eliminace jako u Di a Te).
- Od začátku devadesátých let nemocnost pertussí v ČR cyklicky stoupá přibližně ve 3-4 letých intervalech. (2009 celkem 955 onem., 2010 – 665).
- ***Největší nárůst případů ve věkové skupině 10-14 let.***
- Přibývá počet importovaných případů, (v řadě evropských států vysoký výskyt vzhledem k nízké proočkovanosti)
- Při podezření na pertussi pátrat v anamnéze po cestách do zahraničí.

- **Zdroj - rezervoár**

- Pouze člověk, zejména v paroxysmálním stadiu nemoci.

- **Cesta přenosu**

- Vzdušná cesta při přímém styku s nemocným.
- Přenos předměty potřísněnými sekrety horních cest dýchacích je vzácný.

- **Inkubační doba**

- 6-20 dní, nejčastěji 7-10 dní.

- **Období nakažlivosti**

- Koncem ID, po celé paroxysmální stadium a často i v rekonvalescenci.

- **Vnímavost**

- Transplacentárně přenesené protilátky mizí u novorozence v 4 - 8 týdnech života.
- Imunita pro prožitým onemocněním celoživotní.
- Neexistuje zkřížená imunita s parapertussí.
- Imunita po vakcinaci proti pertussi s přibývajícím věkem klesá, u starších jedinců postupně až na hraniční hodnoty.

- **Principy terapie**

- Antibiotická léčba - **makrolidy** - *např. chloramphenicol, erythromycin*

Protiepidemická opatření

- **preventivní**

*Od roku 2018 změna vakcinační strategie 2+1
posilující dávka (0 - 2 - 6 M)*

- ✓ **základní očkování HEXA s aP + IPV:**

- 1. dávka: **2. – 3. měsíc** věku dítěte

- 2. dávka: **4. – 5. měsíc** věku dítěte

- 3. dávka: **11. – 13. měsíc** věku dítěte

- ✓ *U nedonošených dětí zůstává schéma 3+1*

Protiepidemická opatření

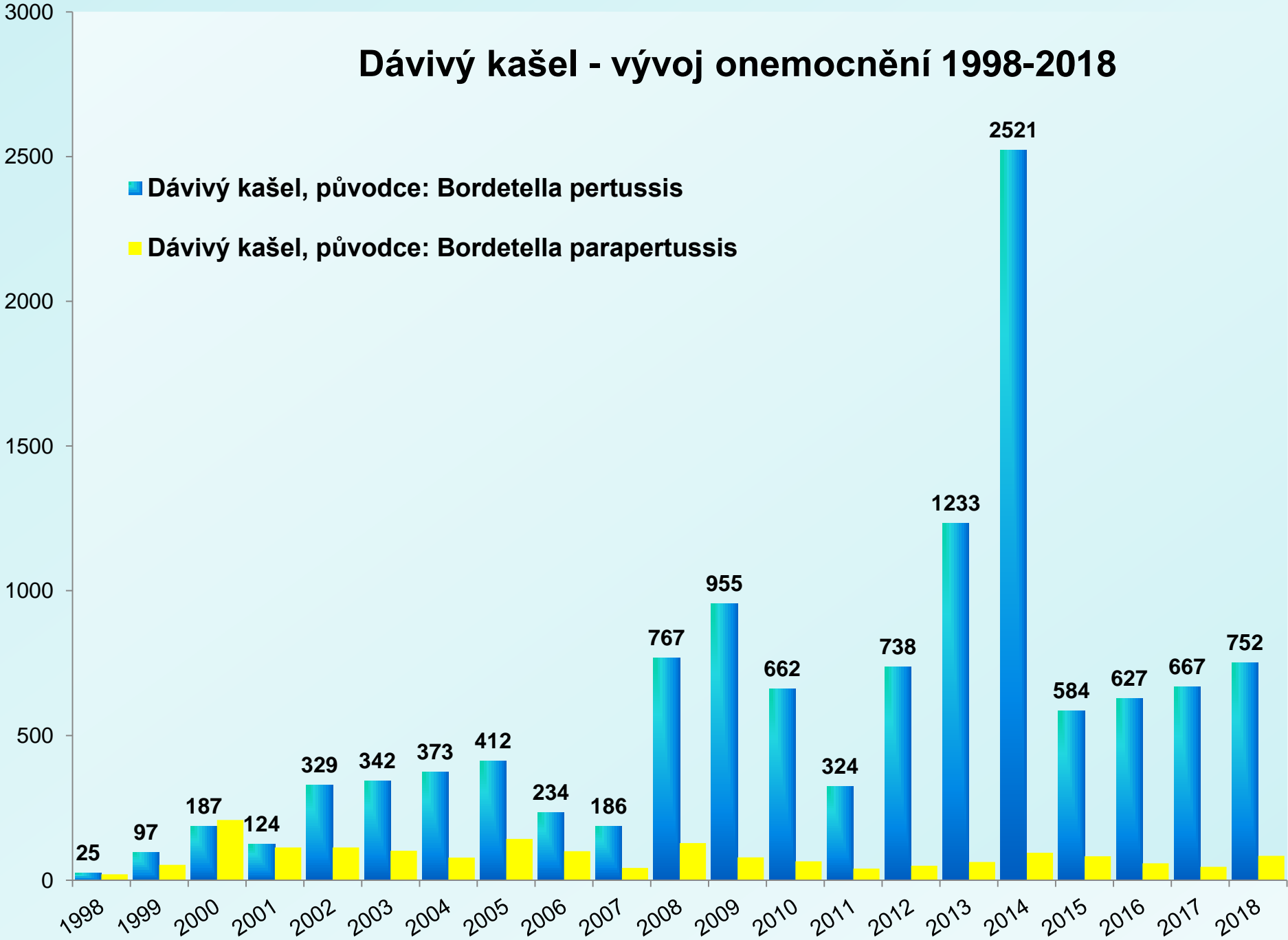
- **represivní**

- ✓ hlášení onemocnění
- ✓ izolace nemocného doma, na infekčním oddělení pouze u komplikovaných případů
- ✓ mikrobiologické vyšetření osob (dětí i dospělých), které byly v úzkém kontaktu s nemocným
- ✓ sledování zdravotního stavu úzkých kontaktů, každodenní sledování teploty, poučení, (event. 14denní profylaxe erythromycinem)
- ✓ zákaz vstupu neočkovaných dětí do po dobu 21 dnů, mikrobiologické vyšetření, izolace pozitivních a jejich léčba.

- ✓ ZZD neočkovaných dětí v rodinném kontaktu s nemocným po dobu 21 dní
- ✓ dezinfekce hraček, vyvážení osobního prádla, ručníků a kapesníků, důkladný úklid s použitím dezinfekčního prostředku, časté větrání místnosti.
- ✓ hlásit do EPIDATu:
 - potvrzené případy (klinicky manifestní + laboratorně potvrzené),
 - pravděpodobné případy (klinicky manifestní + epidemiologická souvislost) a
 - možné případy (klinicky manifestní + jedno sérologické vyšetření)
- ✓ cíleně vyšetřovat na pertussi !!

Dávivý kašel - vývoj onemocnění 1998-2018

- Dávivý kašel, původce: *Bordetella pertussis*
- Dávivý kašel, původce: *Bordetella parapertussis*

Závěr

